

PATVIRTINTA
Mykolo Romerio universiteto
Teisės fakulteto tarybos
2011 m. spalio 27 d.
nutarimu Nr. 1T-12

DARBO TEISĖS (KODAS DSK 1400)

PROGRAMA

ĮVADAS

Darbo teisės mokymo dalyko programa apima svarbiausių darbo teisės institutų (darbo teisės sampratos, principų, šaltinių, darbo teisės subjektų, kolektyvinių darbo santykių, įdarbinimo, darbo sutarties, darbo ir poilsio laiko, darbo apmokėjimo, saugos darbe, darbo ginčų, darbo įstatymų vykdymo kontrolės ir kt.) studijas.

Studentai turi būti susipažinę su Lietuvos konstitucine teise, civiline ir civilinio proceso teise.

Šio mokymo dalyko dėstymo tikslas yra suteikti studentams specialių teorinių žinių ir praktinių įgūdžių darbo teisinių santykių srityje, padėti parengti teisininką, kuris būtų pajėgus teisingai išspręsti kylančius darbo ginčus, taikyti darbo įstatymus praktinėje veikloje, dirbant valstybinio valdymo institucijose, teismuose, advokatūroje, juridinėje tarnyboje.

Svarbiausi šio kurso uždaviniai yra išanalizuoti Lietuvos Respublikos darbo teisės raidą, teisės aktų, reglamentuojančių darbo teisinius santykius sistemą, padėti studentams suvokti darbo teisės normų reikšmę įgyvendinant ekonominius ir socialinius uždavinius.

Darbo teisės dalyko dėstymas grindžiamas lyginamuoju metodu, teorinės problemos siejamos su darbo teisės normų taikymu praktikoje. Seminarų, praktinių užsiėmimų metu aiškinamos įstatymų spragos ir prieštaravimai, konkrečios situacijos ir darbo bylų nagrinėjimo teisminė praktika.

Visi šioje programoje nurodyti klausimai turi būti įtraukiami į visų studijų formų (paskaitų, seminarų, savarankiškų studijų) planus. Visi programoje nurodyti klausimai turi būti išdėstyti individualiuose paskaitų, seminarų teminiuose planuose ir paskaitas skaitančių bei seminarus vedančių dėstytojų parengtose studentų savarankiško darbo užduotyse.

Seminarų metu vyksta diskusijos ir nuolatinis žinių vertinimas, laikantis katedros posėdyje patvirtintos kaupiamojo vertinimo metodikos.

Darbo teisės mokymo dalyko kontrolės forma – egzaminas. Dažniausiai 2-3 teoriniai klausimai ir uždavinys (situacija).

I SKYRIUS. BENDROJI DALIS

1 tema. DARBO TEISĖS PASKIRTIS, METODAS, FUNKCIJOS IR SISTEMA

Darbo teisės atsiradimas, raida ir paskirtis. Darbo teisė – valstybės socialinės politikos dalis. Darbo teisės metodas, jo ypatumai. Darbo teisės vieta Lietuvos teisės sistemoje (viešoji ir privatinė teisė). Darbo teisės funkcijos.

Darbo teisės sistema. Darbo teisės mokslo samprata.

Darbo santykių požymiai – pavaldumas, atlygintinumas, darbo funkcija. Darbo santykių panašumai ir skirtumai nuo civilinių (paslaugų, pavedimo), administracinių, valstybės tarnybos, ir socialinės saugos santykių.

2 tema. DARBO TEISĖS ŠALTINIAI

Darbo teisės šaltinių sąvoka. Darbo teisės šaltinių rūšys ir ypatybės.

Įstatymai kaip darbo teisės šaltinis, jų rūšys, rengimo ir priėmimo tvarka.

Pojstatyminiai norminiai aktai kaip darbo teisės šaltiniai; jų klasifikacija, priėmimo ir skelbimo ypatumai.

Lokaliniai (vietiniai) aktai kaip darbo teisės šaltinis. Kolektyvinės sutartys.

Darbo teisės šaltinių bendrumas ir diferenciacija. Bendrieji ir specialūs norminiai aktai, reguliuojantys darbuotojų darbą.

Teismų praktikos įtaka taikant bei tobulinant darbo teisės šaltinius.

Tarptautiniai darbo teisės šaltiniai. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos ir rekomendacijos.

Europos Sąjungos darbo teisės norminiai aktai.

3 tema. DARBO TEISĖS PRINCIPAI

Darbo teisės principų sąvoka ir reikšmė. Darbo teisės principų sistema ir turinys.

Laisvės pasirinkti darbą principas. Priverstinio ir privalomo darbo draudimo principas.

Darbo santykių stabilumo principas. Teisingo apmokėjimo už darbą principas.

4 tema. DARBO TEISĖS SUBJEKTAI

Darbo teisės subjekto sąvoka ir klasifikacija.

Darbuotojas kaip darbo teisės subjektas.

Darbdavio (įgaliotinių) teisinis statusas.

Kolektyvinis darbuotojų atstovavimas: profesinės sąjungos, darbo taryba (Europos darbo tarybos).

Kolektyvinis darbdavių atstovavimas: asociacijos, konfederacijos.

Darbuotojų kolektyvas, kaip darbo teisės subjektas.

II SKYRIUS. INDIVIDUALŪS DARBO SANTYKIAI

5 tema. ĮDARBINIMO TEISINIS REGULIAVIMAS

Valstybės užimtumo politika. Aktyvios ir pasyvios gyventojų užimtumo priemonės.

Bedarbio samprata. Socialinės garantijos nedirbantiems: nedarbo socialinio draudimo išmoka; bedarbių ir darbuotojų, įspėtų apie atleidimą iš darbo, profesinis mokymas; viešieji darbai ir kt.

Užsieniečių įdarbinimo tvarka.

Darbdavio pareigos įdarbinimo santykiuose.

6 tema. DARBO SUTARTIS

Darbo sutarties sąvoka. Teisinė ir ekonominė darbo sutarties reikšmė.

Darbo sutarties šalys.

Darbo sutarties turinys. Darbo sutarties būtiniosios ir kitos (papildomos) sąlygos. Išbandymo, sudarant darbo sutartį, rūšys ir teisinės pasekmės.

Darbo sutarčių rūšys ir jų sudarymo ypatumai. Dokumentai, būtini priimant į darbą.

Darbo sutarties vykdymas. Perkėlimo į kitą darbą sąvoka ir rūšys.

Nušalinimas nuo darbo.

Darbo sutarties pasibaigimo pagrindų klasifikavimas. Darbo sutarties nutraukimas darbuotojo iniciatyva. Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva.

Darbo sutarties nutraukimo ribojimas. Grupės darbuotojų atleidimas.

Išaitinė išmoka. Darbdavio pareiga atsiskaityti su atleidžiamu iš darbo darbuotoju.

7 tema. DARBO LAIKAS IR POILSIO LAIKAS

Darbo laiko sąvoka. Darbo laiko normavimas. Darbo laiko rūšys: normalus, sutrumpintas ir ne visas darbo laikas. Maksimalus darbo laikas.

Darbo laiko režimas ir apskaita. Penkių ir šešių darbo dienų savaitė. Pamaininis darbas ir jo rūšys. Suskaidyta darbo diena. Budėjimas. Darbo laiko ypatumai ekonominės veiklos srityse.

Darbas naktį. Viršvalandinis darbas.

Poilsio laiko sąvoka. Poilsio laiko rūšys.

Kasmetinės atostogos ir jų rūšys. Teisė į kasmetines atostogas. Kasmetinių atostogų suteikimo tvarka. Kasmetinių atostogų apmokėjimas.

Tikslinių atostogų sąvoka, jų rūšys ir apmokėjimas. Nemokamos atostogos.

8 tema. DARBO UŽMOKESTIS

Darbo užmokesčio sąvoka. Darbo užmokesčio teisinio reguliavimo metodai.

Darbo užmokesčio sistemos. Pagrindinis ir papildomas darbo užmokestis.

Teisinis darbo normavimas.

Darbo apmokėjimas, kai yra nukrypimų nuo tarifų nustatytų darbo sąlygų.

Darbo užmokesčio mokėjimo terminai ir vieta.

Išskaičiavimų iš darbo užmokesčio apribojimas.

Garantinės ir kompensacinės išmokos: sąvoka ir rūšys. Garantinės priemokos. Kompensacinės tarnybinių komandiruočių išmokos. Garantijos komandiruotiems darbuotojams.

9 tema. DARBO DRAUSMĖ

Darbo drausmės sąvoka.

Darbo tvarkos teisinis reguliavimas.

Skatinimas už gerą darbą.

Darbuotojų drausminė atsakomybė ir jos rūšys. Drausminių nuobaudų skyrimo tvarka.

10 tema. DARBO SUTARTIES ŠALIŲ MATERIALINĖ ATSAKOMYBĖ

Materialinės atsakomybės samprata darbo teisėje.

Darbuotojų materialinės atsakomybės rūšys (ribotoji, visiška). Materialinės atsakomybės sąlygos. Padarytos žalos dydžio nustatymas ir žalos atlyginimo tvarka.

Darbdavio materialinės atsakomybės darbuotojams rūšys.

Įmonių, įstaigų, organizacijų materialinės atsakomybės už darbuotojo sužalojimą dydžio nustatymo tvarka. Darbdavio materialinė atsakomybė už žalą, padarytą darbuotojo mirtimi. Žalos, padarytos darbuotojo sužalojimu ar mirtimi, atlyginimo tvarka.

11 tema. SAUGA DARBE

Saugos darbe sąvoka. Saugos darbe instituto turinys pagal darbo teisę. Saugos darbe normos ir taisyklės.

Bendrieji darbo saugos organizavimo klausimai. Darbo saugos priemonių planavimas ir finansavimas, darbuotojų instruktavimas ir mokymas, nelaimingų atsitikimų tyrimas ir apskaita.

Bendrieji saugumo technikos ir gamybinės sanitarijos reikalavimai. Individualios saugos darbe priemonės. Medicinos apžiūros ir kitos gamybinės sanitarijos taisyklės.

Moterų, jaunų asmenų, vaikų, mažesnio darbingumo asmenų sauga darbe.

12 tema. DARBO GINČAI

Darbo ginčų sąvoka ir priežastys.

Darbo ginčų rūšys: individualūs (ieškininiai) ir kolektyviniai (interesų) darbo ginčai.

Individualių darbo ginčų žinybingumas, jų nagrinėjimo tvarkos ypatybės (iki teismo ir teisme). Ginčai dėl darbo sutarties. Darbo ginčų sprendimų vykdymas.

13 tema. DARBO ĮSTATYMŲ LAIKYMOSI PRIEŽIŪRA IR KONTROLĖ

Darbo įstatymų laikymosi priežiūra ir rūšys. Priežiūros ir kontrolės organai.

Asmenys (organai), vykdančys išankstinę ir einamąją darbo įstatymų priežiūros ir laikymosi kontrolę.

Pareigūnų atsakomybė už darbo įstatymų pažeidimus. Drausminė, administracinė ir baudžiamoji pareigūnų atsakomybė.

14 tema. TERMINAI DARBO TEISĖJE. IEŠKININĖ SENATIS

Terminai darbo teisės juridinių faktų sistemoje. Darbo teisių įgyvendinimo ir pareigų įvykdymo terminai.

Terminų skaičiavimas. Darbo teisių įgyvendinimo terminai, ieškininės senaties sąvoka ir reikšmė. Ieškininių terminų rūšys. Ieškininės senaties pasibaigimo padariniai. Procesiniai terminai.

III SKYRIUS. KOLEKTYVINIAI DARBO SANTYKIAI

15 tema. KOLEKTYVINIŲ DARBO SANTYKIŲ TEISINIO REGULIAVIMO TEORINIAI PAGRINDAI

Kolektyvinių darbo santykių teisinio reguliavimo prielaidos ir raida. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos ir rekomendacijos dėl derybų ir kolektyvinių sutarčių sudarymo. Kolektyvinių darbo santykių teisinio reguliavimo užsienio valstybėse apžvalga.

Valstybės vaidmuo įtvirtinant kolektyvinius darbo santykius. Trišalis bendradarbiavimas. Socialinės partnerystės sąvoka, principai ir šalys, lygiai, sistema.

16 tema. KOLEKTYVINĖS SUTARTYS

Kolektyvinės derybos: lygiai ir derybų apimtis. Derybų procesas.

Kolektyvinės sutarties samprata ir reikšmė vidaus rinkos sąlygomis. Kolektyvinės sutarties rūšys, šalys, taikymo sritis, galiojimas.

Kolektyvinės sutarties turinys ir vykdymas. Atsakomybė už kolektyvinės sutarties sąlygų nevykdymą.

17 tema. KOLEKTYVINIAI DARBO GINČAI

Kolektyvinių darbo ginčų samprata. Kolektyvinių darbo ginčų prevencija.

Kolektyvinių reikalavimų iškelimo subjektai, reikalavimų iškelimo tvarka, įforminimas, įteikimas ir nagrinėjimas.

Kolektyvinių ginčų nagrinėjimo taikomoji procedūra. Darbo arbitražas, trečiųjų teismas.

Kolektyvinio ginčo nagrinėjimas streikuojant.

Streiko paskelbimo tvarka ir eiga. Teisinė streikuojančiųjų padėtis ir garantijos.

Streiko teisėtumas.

Streiko pasibaigimas. Teisinė atsakomybė už neteisėtai streikuojant padarytą žalą darbdaviui.

---

prof. dr. G. Dambrauskienė

doc. dr. J. Usonis

SUDERINTA

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto

Darbo teisės ir socialinės saugos katedros

2011 m. rugėjo 17 d. posėdžio protokolu Nr. 1DSK-2

LITERATŪRA

Lietuvos Respublikos įstatymai

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija // Valstybės žinios. 1992. Nr. 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas // Valstybės žinios. 2002. Nr. 64–2569.
3. Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymas // Valstybės žinios. 1991 Nr. 34–933.
4. Lietuvos Respublikos garantinio fondo įstatymas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 82–2478.
5. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas // Valstybės žinios. 2000. Nr. 64-1914.
6. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas // Valstybės žinios. 2002. Nr. 36-1340.
7. Lietuvos Respublikos darbo tarybų įstatymas // Valstybės Žinios. 2004. Nr. 164-5972.
8. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas // Valstybės žinios. 2003. Nr. 70-3170.
9. Lietuvos Respublikos delspinigių nustatymo už išmokų, susijusių su darbo santykiais, pavėluotą mokėjimą įstatymas // Valstybės žinios. 1996. Nr. 20-521.
10. Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų įstatymas // Valstybės Žinios. 2004, Nr. 39-1271.
11. Lietuvos Respublikos garantijų komandiruotiems darbuotojams įstatymas. // Valstybės žinios, 2005. Nr. 67-2406.
12. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus Europos bendrovėse. // Valstybės žinios. 2005. Nr. 67-2407.
13. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus Europos kooperatinėse bendrovėse. // Valstybės žinios. 2006. Nr. 141-5387.
14. Lietuvos Respublikos įstatymas Dėl užsieniečių teisinės padėties. // Valstybės žinios. 2004. Nr. 73-2539.
15. Lietuvos Respublikos Lietuvos Respublikoje išrinktų Europos Parlamento narių statuso ir darbo sąlygų įstatymas // Valstybės Žinios, 2004. Nr. 32-1009.
16. Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymas // Valstybės žinios. 2003. Nr. 114-5115.
17. Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas // Valstybės žinios. 1998. Nr. 112-3100.
18. Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymas // Valstybės Žinios. 2004. Nr. 4-26.
19. Lietuvos Respublikos Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymas // Valstybės žinios. 1999. Nr. 110-3207.

20. Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas // Valstybės Žinios, 2000. Nr. 75-2271.
21. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas // Valstybės žinios. 1999. Nr. 66-2130.
22. Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymas // Valstybės žinios. 2003. Nr. 102-4585.
23. Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. I-507 „Dėl Tarptautinės darbo organizacijos konvencijų ratifikavimo" // Valstybės žinios. 1994. Nr. 49-913. Konvencijų tekstus žr. Valstybės žinios 1996 Nr. 27-647; Nr. 28-670; Nr. 30-735.

ES ir tarptautiniai norminiai aktai

1. Europos socialinė chartija (pataisyta) // Valstybės žinios, 2001. Nr. 49-1704.
2. Europos Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija // OL 1989, C 323.
3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija // OL C 364, 2000 12 18, P. 1.
4. 1980 metų Romos konvencija dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės // OL 1980, 266.
5. Europos Tarybos 1968 m. spalio 15 d. reglamentas (EEB) Nr. 1612/68 „Dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje“ // OL L 257, 1968 10 19, p. 2.
6. Europos Tarybos 1971 m. birželio 14 d. reglamentas (EB) 1408/71 „Dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, persikeliantiems Bendrijoje // OL L 149, 1971 07 05, p. 2.
7. Europos Tarybos 1972 m. kovo 21 d. reglamentas (EEB) Nr. 574/72 nustatantis reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, persikeliantiems Bendrijoje, įgyvendinimo tvarką // OL L 074, 1972 03 27, p.1.
8. Tarybos 1994 m. birželio 22 d. direktyva Nr. 94/33/EB „Dėl dirbančio jaunimo apsaugos“ // OL L 216, 1994 08 20. P. 12–20.
9. Parlamento ir Tarybos 1996 m. gruodžio 16 d. direktyva 96/71/EB „Dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje“ // OL L 18, 1997 01 21. P. 1.
10. Tarybos direktyva 2000/43/EB „Įgyvendinanti vienodų sąlygų taikymo principą asmenims nepaisant jų rasės arba etninės priklausomybės“ // OL L 180, 2000 07 19, P. 22
11. Tarybos direktyva 2000/78/EB „Nustatanti vienodų sąlygų taikymo užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus“ // OL L 303, 2000 12 02, p. 16.
12. Tarybos direktyva 2001/86/EB „Papildanti Europos bendrovės statutą dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus“ // OL L 294, 2001 11 10, p. 22.

13. Tarybos direktyva 2002/14/EB „Dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimo sistemos sukūrimo Europos Bendrijoje“ // OL L 80, 2002 03 23, p. 29.
14. Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB „Dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo“ // OL L 204, 2006 07 26, P. 23.
15. Tarybos direktyva 89/391/EEB „Dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo“ // OJ L 183, 1989 6 29, p. 1.
16. Tarybos direktyva 89/654/EEB dėl minimalių darbovietei taikomų saugos ir sveikatos reikalavimų. OJ L 393, 1989 12 30, p. 1.
17. Tarybos direktyva 89/655/EEB „Dėl būtiniausių darbo įrenginių naudojimui taikomų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (pirmoji specialioji direktyva, kuri remiasi Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalimi)“ // OJ L 393, 1989 12 30, p. 13.
18. Tarybos direktyva 89/655/EEB „Dėl būtiniausių darbo įrenginių naudojimui taikomų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (antroji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) // OL L 393, 1989 12 30, p. 13.
19. Tarybos direktyva 91/533/EEB „Dėl darbdavio pareigos informuoti darbuotojus apie darbo sutartis arba darbo santykių sąlygas“ // OL L 288, 1991 10 18, p. 32.
20. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje // OL L 18, 1997 1 21, p. 1.
21. Tarybos direktyva 97/81/EEB „Dėl bendrojo susitarimo dėl ne visą darbo dieną dirbančių asmenų, sudaryta tarp UNICE, CEEP ir ETUC“ // OL J 14, 1998 1 20, p. 9.
22. Tarybos direktyva 99/70/EEB „Dėl Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotąsias sutartis“ // OL L 175, 1999 7 10, p. 43.
23. Tarybos direktyva 2001/23/EB „Dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo“ OL L 82, 2001 03 22, p. 16.
24. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB „Dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų // OL L 299, 2003 11 18, p. 9.
25. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2008/104/EB „Dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones“ // OL L 327, 2008 12 5, p. 9-14.

Lietuvos Respublikos poįstatyminiai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 587 “Dėl darbų, kuriuose gali būti taikoma iki dvidešimt keturių valandų per parą darbo laiko trukmė, sąrašo, Darbo ir poilsio laiko ypatumų ekonominės veiklos srityse, Darbų, sąlygų, kurioms esant gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo įmonėse, įstaigose, organizacijose tvarkos patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2003. Nr. 48–2120, Valstybės žinios. 2003. Nr. 49 (*atitaisymas*).
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 3 d. nutarimas Nr. 160 “Dėl Papildomų ir specialių pertraukų, įskaitomų į darbo laiką, nustatymo tvarkos patvirtinimo” // Valstybės žinios, 2003. Nr. 14–559.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 116 „Dėl kompensuojamų išmokų dydžio ir mokėjimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės Žinios, 2003. Nr. 11–413.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. kovo 7 d. nutarimas Nr. 154 „Dėl sezoninio darbo” // Valstybės Žinios, 1994, Nr. 19-313;
5. Nacionalinių, šakos ir teritorinių kolektyvinių sutarčių registravimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1815 // Valstybės žinios. 2002. Nr. 112-5010.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 18 d. nutarimas Nr. 940 “Dėl darbo stažo skaičiavimo tvarkos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamose įmonėse, įstaigose ir organizacijose aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003. Nr. 73-3374.
7. Darbo arbitražo ir trečiųjų teismo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1196 // Valstybės žinios. 2003. Nr. 93-4206.
8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 24 d. įsakymas Nr. A1-118 „Dėl Leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006. Nr. 46-1669.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 29 d. nutarimas Nr. 138 “Dėl Asmenų iki aštuoniolikos metų įdarbinimo, sveikatos patikrinimo ir jų galimybių dirbti konkretų darbą nustatymo tvarkos, darbo laiko, jiems draudžiamų dirbti darbų, sveikatai kenksmingų, pavojingų veiksmų sąrašo patvirtinimo” // Valstybės žinios, 2003. Nr. 13–502.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 29 d. nutarimas Nr. 139 „Dėl Asmenų iki aštuoniolikos metų profesinio pasirengimo sąlygų ir tvarkos patvirtinimo” // Valstybės Žinios, 2003. Nr.13–503.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 497 „Dėl kasmetinių papildomų atostogų trukmės, suteikimo sąlygų ir tvarkos patvirtinimo” // Valstybės Žinios, 2003. Nr. 39–1787.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 18 d. nutarimas Nr. 941 „Dėl kai kurių kategorijų darbuotojų, turinčių teisę į kasmetines pailgintas atostogas, sąrašo ir šių atostogų trukmės patvirtinimo” // Valstybės žinios, 2003. Nr. 73–3375.
13. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose” // Valstybės žinios, 2000. Nr.47–1365.
14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 1118 „Dėl Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatų patvirtinimo” // Valstybės žinios, 2004. Nr. 136–4945.
15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 590 „Dėl profesijų, darbų ir veiklos sričių darbuotojų bei transporto priemonių vairuotojų, buvusių kartu su nukentėjusiais ar ligoniais nelaimingų atsitikimų ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo vietose ir privalančių suteikti jiems pirmąją pagalbą, sąrašo patvirtinimo, taip pat įstatymų nustatytų kitų asmenų kompetencijos šiais klausimais nustatymo” // Valstybės Žinios, 2003, Nr. 48–2123.
16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 12 d. nutarimas Nr. 166 „Dėl Darbo ginčų komisijos posėdžio protokolo formos patvirtinimo” // Valstybės Žinios, 2004. Nr. 26–821.

Specialioji literatūra

1. Darbo teisė: vadovėlis. Dambrauskienė G., et al. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008.
2. Darbo teisė: vadovėlis. Nekrošius I., et al. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2008.
3. Lietuvos Respublikos Darbo kodekso komentaras. I–II dalys. Vilnius: Justitia, 2003.
4. Lietuvos Respublikos Darbo kodekso komentaras. III dalis. Vilnius: Justitia, 2004.
5. Davulis T., Petrylaitė D., Petrylaitė V. Europos Sąjungos teisės aktų įgyvendinimas Lietuvos darbo teisėje. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2008.
6. Davulis T. Darbo teisė: Europos Sąjunga ir Lietuva. Vilnius: TIC, 2004.
7. Davulis T. 33 klausimai ir atsakymai apie Europos darbo tarybas. Vilnius, 2004.
8. Dambrauskienė G., Mačernytė-Panomariovienė I. Lietuvos darbo teisė: schemos ir komentarai: mokomasis metodinis leidinys. Vilnius, Mykolo Romerio universitetas, 2008.
9. Dambrauskienė G., Macijauskienė R., Mačernytė-Panomariovienė I. Darbo sutartis: sudarymas, vykdymas, nutraukimas. Vilnius: Žaltvykslė, 2007.

10. Jovaišas K. Lietuvos Respublikos konstitucijos komentaras. I dalis. Vilnius: Teisės institutas, 2000.
11. Petrylaitė D. Kolektyviniai darbo ginčai. Vilnius: TIC, 2005.
12. Tiažkijus V. Darbo teisė: teorija ir praktika. Vilnius: Justitia, 2005.

Publikacijos/pranešimai

1. Dambrauskienė G. Civilinių ir darbo sutarčių sąveika // “Jurisprudencija”. LTU Mokslo darbai. Nr. 28 (2). Vilnius, 2002. P. 7-16.
1. Dambrauskienė G. Kolektyvinių derybų principai tarptautinėje ir Lietuvos darbo teisėje. Jurisprudencija. 2003, Nr. 40 (32), p. 5-13.
2. Dambrauskienė G. Konstitucinės teisės į darbą garantijos ir Lietuvos Respublikos naujasis darbo kodeksas // Jurisprudencija. Nr. 30 (22). Vilnius, 2002. P. 81-89.
2. Dambrauskienė G. Lanksčių užimtumo formų taikymas Lietuvoje // Jurisprudencija. 2002, Nr. 25 (17), P.19-25.
3. Dambrauskienė G. Socialinio dialogo teisiniai pagrindai. Jurisprudencija. 2005, Nr. 74 (66), p. 13-22.
3. Dambrauskienė G. Vaikų ir paauglių užimtumo teisinio reglamentavimo problemos, Jurisprudencija, 2001. Nr. 20 (12), p. 50–56.
4. Dambrauskienė G., Mačernytė–Panomariovienė I. Tarptautinė darbo organizacija ir Lietuva: Konvencijų priėmimas, ratifikavimas, vykdymas. Vilnius: LTU, 2001.
5. Darbo byloms nagrinėti specializuotų teismų įsteigimo Lietuvoje galimybės. [Autorių kolektyvas, mokslo taikomasis tyrimas]. - Vilnius: Teisės institutas, 2003.
4. Davulis T. Kai kurios darbdavių organizacijų teisinio statuso problemos. Teisė. 2001, Nr. 39, p. 8–16.
6. Davulis T. Kolektyviniai susitarimai; kolektyvinių darbo santykių reguliavimo problemos // VU mokslo darbai: Teisė, 1999, Nr. 1 (33).
5. Davulis T. Socialinių partnerių vaidmuo kuriant EB teisės normas. Teisė, 2006, Nr. 58, p. 24-53.
6. Davulis T., Petrylaitė D., et al. Darbo ir socialinės apsaugos teisė XXI amžiuje: iššūkiai ir perspektyvos. Vilnius: TIC, 2007.
7. Dėl tarėjų instituto Lietuvos Respublikos įsteigimo tikslingumo ir galimybių. [Autorių kolektyvas, studija]. - Vilnius: Teisės institutas, 2004.
8. Europos Sąjungos socialinė teisė: norminių teisės aktų rinkinys / sudarytojai T. Davulis ir J. Usonis. – Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2004.

9. I. Mačernytė–Panomariovienė. Darbuotojų lygybė Europos Sąjungos teisėje. [Darbo teisė suvienytoje Europoje: Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga, 2003 m. spalio 16-18 d.] - Vilnius, 2004. P. 118-128.
10. I. Mačernytė–Panomariovienė. Principo „Darbuotojų lygybė nepaisant amžiaus“ įgyvendinimo problemos // Teisės problemos. Nr. 2 (40). - Vilnius: Teisės institutas, 2003. P. 31-50.
11. I. Mačernytė–Panomariovienė. Socialinės užimtumo įmonės kaip viena iš užimtumo didinimo galimybių Europos Sąjungoje. - Ryga: Rigas stradina universitate, 2004.
12. Mačernytė–Panomariovienė I. Atsiskaitymo su darbuotojais užtikrinimo problemos // Jurisprudencija. 2000, Nr. 16 (8).
13. Mačernytė–Panomariovienė I. Darbuotojų garantijų teisinė prigimtis // Jurisprudencija. Nr. 25 (17). – Lietuvos teisės universitetas: mokslo darbai, 2002. P.89.
14. Mačernytė–Panomariovienė I. Darbuotojų teisių apsaugos darbdaviui tapus nemokiam teisinio reglamentavimo problemos // Jurisprudencija. Nr.23 (15) – Lietuvos teisės universitetas: mokslo darbai, 2001. P.71.
15. Darbo teisė suvienytoje Europoje // 2003 m. spalio 16-18 d. Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga. Vilnius, 2004. 382 p.
16. Čiočys P. A. Lokautas kolektyvinių darbo santykių srityje // Jurisprudencija. 2002, Nr.25 (17).– P.11-18.
17. Nekrošius I. Lietuvos darbo kodekso rengimo problemos // VU Mokslo darbai: Teisė, 1999, Nr. 1 (33).
18. Nekrošius I. Lietuvos Respublikos darbo kodekso rengimo ir įgyvendinimo problemos // Darbo teisė suvienytoje Europoje. 2003 m. spalio 16-18 d. tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga, V., 2004, P. 151-160.
19. Nikitinas V. Darbdavys kaip darbo teisės subjektas Lietuvos Respublikos bei užsienio valstybėse // Jurisprudencija. 2002, Nr.25 (17), P.98-105;
20. Petrylaitė D. Teisės streikuoti įgyvendinimo Lietuvoje problemos // Jurisprudencija. 2002. Nr.25 (17), P.106-115.
21. Tartilas J. Traumų prevencijos problema ir socialinė sauga // Jurisprudencija, 2002, Nr.25 (17).– P.139-142;
22. Undžėnas B. Tarptautiniams darbo santykiams taikytinos teisės problema // Jurisprudencija. 2000, Nr. 16 (8).
23. Undžėnas B. Užsieniečių įsidarbinimo Lietuvoje reglamentavimo raida ir perspektyvos // Jurisprudencija. 2002, Nr.25 (17), P.148-155.

24. Usonis J. Darbo įstatymų bendrumo ir diferenciacijos principas // Jurisprudencija, T. 40(32). Vilnius, Lietuvos teisės universitetas, 2003. P. 85–91.
25. Usonis J., Bagdanskis T. Darbo nuoma ir jos teisinio reguliavimo perspektyvos Lietuvoje // Jurisprudencija: mokslo darbai. Mykolo Romerio universitetas. 2008, Nr. 8(110), p. 65-72.
26. Konferencijos „Lietuvos darbo teisės ir socialinės saugos teisės modernizavimas“ pranešimų publikacijos. Jurisprudencija: mokslo darbai. Mykolo Romerio universitetas. 2008, Nr. 8(110).

Užsienio literatūra

1. Sprack, John. Employment law and practice. London: Sweet & Maxwell, 2007.
2. Lockton, Deborah. Employment law, 2007-2008. Abingdon: Routledge-Cavendish. Taylor & Francis Group, 2007.
3. Freedland, Mark Robert ... [et al.]. Public employment services and European law. Oxford University Press, 2007.
4. Countouris, Nicola. The changing law of the employment relationship: comparative analyses in the European context. Studies in modern law and policy series. Aldershot Burlington (Vt.). Ashgate, 2007.
5. Wolkinson, Benjamin W. Employment law: the workplace rights of employees and employers. Blackwell Publishing, 2008.
6. Vos, Marc de. European Community employment and labour law: law and cases. Knops Publishing, 2007.
7. Benny, Richard... [et al.]. Employment law: 2006-2007. Oxford University Press, 2006.
8. McDonald, Janis L... [et al.]. Employment discrimination law: problems, cases, and critical perspectives. Prentice-Hall, 2006.
9. The employment relationship: International Labour Conference, 95th Session. International Labour Office, International Labour Conference; 5(2A). Geneva: ILO, 2006.
10. Williams, Steve. Contemporary employment relations: a critical introduction. Oxford University Press, 2006.
11. Bercusson, Brian. Cross-border collective actions in Europe: a legal challenge. A study of the legal aspects of transnational collective actions from a labour law and private international law perspective. Antwerpen Oxford. Intersentia, 2007.
12. Hardy, Stephen T. Labour law and industrial relations in Great Britain. Kluwer Law International, 2007.

13. Kubiak S. Collective Redundancies: A Comparative Study of the Legal Regulations of the European Union and the Republic of Poland // Jurisprudencija: Lietuvos teisės universiteto mokslo darbai, 2002. Nr.25 (17). P.73.
14. Biagi M. Innovating Labour Law and Industrial Relations. The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations. Kluwer Law International. 2001, volume 17.
15. International encyclopaedia for labour law and industrial relations / ed in chief: R. Blanpain, 1977. Vol. 1-12.
16. Manifesto Social Europe, ETUI, Brussels 2001.
17. Simon Deakin and Gillian S Morris, Labour Law, London, Butterworths, 1998.
18. Stencel J. Zakaz konkurencji w prawie pracy. Warszawa, 2001.
19. Steven D Anderman, Labour Law. Management Decisions and Worker's Rights, London, Butterworths, 1998.
20. Киселев И.Я. Сравнительное и международное трудовое право. Учебник для вузов. – М.: Дело, 1999.

Šaltiniai internete:

1. Tarptautinė darbo organizacija (konvencijos ir rekomendacijos) – www.ilo.org ir www.ilo.org/ilolex/english/convdisp1.htm
2. Lietuvos Konstitucinio Teismo jurisprudencija - www.lrkt.lt
3. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencija - www.lat.lt
4. Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo jurisprudencija - www.lvat.lt
5. Europos Teisingumo Teismo jurisprudencija - www.curia.eu.int
6. Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencija - <http://www.echr.coe.int>
7. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija – www.socmin.lt
8. Valstybinė darbo inspekcija – www.vdi.lt
9. Europos Sąjungos norminiai aktai – http://eur-lex.europa.eu/RECH_menu.do?ihmlang=lt
10. Lietuvos Respublikos norminių aktų paieška LR Seimo interneto svetainėje – <http://www3.lrs.lt/DPaieska.html>
